

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.02.2015, sp. zn. 8 Tdo 1352/2014, ECLI:CZ:NS:2015:8.TDO.1352.2014.1

Číslo: 49/2015

Právní věta:

I. Podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení, jímž pachatel chtěl donutit poškozeného k plnění, které neměl povinnost poskytnout, pokud k němu došlo na základě vědomě nepravdivých skutečností bez faktické existence okolností splňujících podmínky úpadku ve smyslu § 3 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, je nedovoleným prostředkem a lze jej kvalifikovat jako pohrůžku jiné těžké újmy ve smyslu znaků skutkové podstaty trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

Návrh na zahájení insolvenčního řízení, jehož podmínky podání jsou stanoveny v § 97 insolvenčního zákona, není dovoleným prostředkem, je-li ho v rozporu se zásadami insolvenčního řízení (srov. § 5 insolvenčního zákona) zneužito k jiným než v zákoně uvedeným účelům. Děje se tak zejména tehdy, když slouží k prosazení vlastních zájmů osoby podávající takový návrh, vedený především snahou uškodit osobě, na jejíž majetek je insolvenční návrh podáván, a donutit ji, aby něco konala, opominula nebo trpěla, aniž by navrhovatel měl skutečné poznatky o tom, že dotčená osoba (fyzická nebo právnická) je v úpadku ve smyslu § 3 insolvenčního zákona.

II. Jestliže je návrh na zahájení insolvenčního řízení založen na smyšlených a neexistujících skutečnostech, jež byly navrhovatelem jen účelově uvedeny se záměrem vyvolat důsledky spojené s podáním takového návrhu, zejména aby byly do insolvenčního rejstříku, který je informačním systémem dostupným na veřejné datové síti, zaneseny a v něm uvedeny nepravdivé skutečnosti nasvědčující tomu, že je údajný dlužník v úpadku, může dojít k vážným důsledkům (např. ohrožení jeho konkurenceschopnosti v důsledku ztráty důvěry a dobrého jména u klientů a obchodních partnerů apod.), které lze považovat za jinou vážnou újmu ve smyslu trestného činu pomluvy podle § 184 tr. zákoníku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.02.2015

Spisová značka: 8 Tdo 1352/2014

Číslo rozhodnutí: 49

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Pomluva, Právní styk s cizinou, Vydírání

Předpisy: §253 Zákona č. 182/2006 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. Č. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 4 To 65/2014, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu Brno-venkov pod sp. zn. 30 T 122/2012.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 25. 11. 2013, sp. zn. 30 T 122/2012, byl obviněný M. Č. uznán vinným přečinem vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem pomluvy podle § 184 odst. 1, 2 tr. zákoníku, kterých se podle skutkových zjištění dopustil tím, že jako pověřený manažer - zaměstnanec společnosti E. I., spol. s r. o. (dále jen „společnost E.“), dne 23. 4. 2012 vyhotovil písemnou výzvu „Oznámení o zahájení kroků k zajištění práv poškozených“, doručenou poškozenému poštou dne 30. 4. 2012, ve které vyhrožuje zaujetím opatření vedoucích k zajištění práv společnosti E., dále V. E. (roz. B) a dalších osob uplatňujících vůči poškozenému Advokátní kanceláři JUDr. K. T. a jeho osobě finanční kompenzace za majetkové škody nebo škody nemajetkové povahy, a tak nutil poškozeného k tomu, aby

1. ve lhůtě do tří dnů od doručení zaslání sdělení ze dne 23. 4. 2012 formou elektronickou a dále korespondenční vrátil společnosti B. C., s. r. o., přijaté plnění ve výši 1 350 000 Kč s úrokem a náklady, které si jednatel společnosti určí, a to v rámci narovnání právního stavu věci samé (exekuce),
2. ve stejné lhůtě uhradil V. E. částku 500 000 Kč a 2 400 000 Kč, a to převodem na bankovní účet obviněného č. ... vedený u společnosti T. B., a. s., s variabilním symbolem ..., jako náhradu újmy způsobené na jejich právech a majetku,
3. v téže lhůtě vzal v plném rozsahu zpět žalobu vedenou Krajským soudem v Brně pod č. j. 5 Cm 143/2011,
4. uhradil obviněnému na bankovní účet č. ... náhradu nákladů spojených s podáním jeho výpovědi ze dne 14. 11. 2010 ve výši 10 500 Kč, pod variabilním symbolem ...,
5. uhradil na účet společnosti E. náhradu zmařené investice spojené s financováním odkupu nemovitosti E. E. v částce 976 620 Kč na účet č. ...,
6. H. Č. uhradil za bezdůvodné a účelové, bezdůvodné a nemorální vypovězení plné moci v kauze, která měla být poškozenému známa, náhradu nemajetkové újmy vyčíslené v penězích ve výši 1 500 000 Kč na účet č. ...,

tedy žádal zaplatit celkovou sumu ve výši 6 737 120 Kč, kdy později svoji výhrůzku splnil tím, že dne 26. 4. 2012 podal ke Krajskému soudu v Brně „Návrh na prohlášení konkurzu na majetek odpůrce“, kde jako dlužníka označil JUDr. T. K., vedený pod sp. zn. KSBR 38INS 10267/2012-A-2, jenž byl později usnesením Vrchního soudu v Olomouci dne 17. 7. 2012 odmítnut, ačkoli si byl plně vědom, že jeho nároky jsou zcela neopodstatněné a vymyšlené, údajně vzniklé v souvislosti s majetkovým zajištěním půjčky ve výši 1 200 000 Kč poskytnuté dne 14. 7. 2010 klientem Advokátní kanceláře J. K., věřitelkou M. Š. dlužníkovi V. E., zastoupené obviněným, se splatností ke dni 15. 3. 2011, přičemž však tato půjčka nebyla řádně a včas splacena a ze strany poškozeného Advokátní kanceláře JUDr. K. byly později uplatněny všechny formy zajištění výše uvedené půjčky, na což si obviněný dne 24. 8. 2011 stěžoval u České advokátní komory, která jeho stížnost dne 14. 10. 2011 vyhodnotila jako nedůvodnou, přičemž si byl vědom, že podáním výše uvedeného návrhu k insolvenčnímu soudu by závažně poškodil Advokátní kancelář JUDr. K. i jeho osobu, neboť by zahájené insolvenční řízení poškodilo dobré jméno jeho advokátní kanceláře v B. a dobré jméno jeho osoby a ztížilo by tak jeho

společenské uplatnění, kdy dále obviněný odeslal dne 23. 7. 2012 e-mailovou poštou z ...@centrum.cz na e-mailovou adresu poškozeného ...@gmail.cz zprávu, ve které slovně napadá JUDr. T. K. a doslova uvádí „asi vám pohružka insolvenčí a trestní oznámení nestačilo“ a dále vyhrožuje, že poškozeného fyzicky napadne způsobem ve spisu uvedeným.

Za tyto trestné činy a sbíhající se přečin zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku, jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Šumperku ze dne 11. 2. 2013, sp. zn. 1 T 100/2012, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 3. 4. 2013, sp. zn. 2 To 77/2013, a sbíhající se přečin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 4. 4. 2013, sp. zn. 3 T 191/2012, ve znění rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 8. 2013, sp. zn. 10 To 156/2013, byl obviněný podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání třiceti čtyř měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let. Podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku mu byla uložena povinnost ve zkušební době podle svých sil uhradit způsobenou nemajetkovou újmu. Současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudků Okresního soudu v Šumperku ze dne 11. 2. 2013, sp. zn. 1 T 100/2012, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 3. 4. 2013, sp. zn. 2 To 77/2013, a Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 4. 4. 2013, sp. zn. 3 T 191/2012, ve znění rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 8. 2013, sp. zn. 10 To 156/2013, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost nahradit poškozenému JUDr. T. K. nemajetkovou újmu ve výši 100 000 Kč.

Krajský soud v Brně jakou soud odvolací usnesením ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 4 To 65/2014, odvolání obviněného podané proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce dovolání s odkazem na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. Uvedl, že jako předseda S. p. č. p. se dlouhodobě snaží přispět k lepšímu fungování práva a posílení právní jistoty a efektivně zakročit proti protiprávním postupům advokáta T. K. Vzhledem k dlouhodobosti řešení soudních sporů klasickou soudní cestou považoval za nejefektivnější způsob pomoci poškozeným podat návrh na zahájení insolvenčního řízení. Tento úkon měl na poškozeného působit jako běžná žaloba, tzn. jednak varovat další lidi před jeho činností, jednak přimět poškozeného k poskytnutí požadovaných plnění. Jde o typicky soukromoprávní úkon, v němž nalézací i odvolací soud překvapivě spatřily porušení norem trestního práva, a to i přesto, že orgány činné v trestním řízení neprokázaly, že by si byl vědom skutečnosti, že obviňuje jinou osobu nepravdivě, ani toho, že by pro jiné osoby žádal, co jim v souladu s právem nenáleželo. V jednání mu kladeném za vinu nebyl prokázán škodlivý následek, jelikož nebylo řádně zjištěno, že údaje uvedené v insolvenčním návrhu byly nepravdivé, a soud se měl zabývat i tím, zda věděl o jejich nepravdivosti nebo s ní byl alespoň srozuměn. Vedle nedostatků v subjektivní i v objektivní stránce postrádá jemu za vinu kladený čin i tzv. kauzální nexus mezi jednáním a následkem, a ani nevykazuje další znaky uvedených trestných činů. Posuzovaný čin měl být v souladu s principem ultima ratio projednán nanejvýš v řízení soukromoprávním.

Obviněný nepovažoval údaje, které do návrhu na insolvenční řízení uvedl, za nepravdivé a zdůraznil, že pouze podal návrh na zahájení řízení, jež odeslal soudu, v čemž nelze shledávat naplnění znaků sdělení nepravdivých informací ve smyslu § 184 tr. zákoníku, neboť by v takovém případě většina neúspěšných žalob musela být označena za pomluvu. Výkon soukromého práva nemůže být považován za trestný čin, když navíc svým jednáním směřoval k odškodnění poškozených a k „odhalení a zamezení páchání další trestné činnosti panem K.“. Svou beztrestnost doložil i poukazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, podle níž lze za trestný čin pomluvy trestně stíhat jen za výjimečných okolností, a uzavřel, že skutek, za který byl odsouzen, není trestným činem.

Ve vztahu k trestnému činu vydírání podle § 175 tr. zákoníku namítal že újma, kterou hrozil, nebyla těžká ani neoprávněná. Podle něj za trestné nelze považovat použití prostředku, který je povolen k účelu, ke kterému je určen (např. pohrozit dlužníku, že bude přistoupeno k výkonu rozhodnutí, jestliže nezaplatí). Svou výhrůžku, že poškozeného „nakope do zadku“, označil za prohlášení učiněné ve stavu snížené přičetnosti, k čemuž soud přes jeho návrh nedal vypracovat znalecký posudek. Obviněný však toto sdělení učinil jako běžný projev rozhořčení či hněvu, který nemohl v poškozeném vzbudit opravdovou a vážnou obavu, navíc se nejednalo ani o bezprávnou výhrůžku.

Podle dovolatele řízení trpí extrémním rozporem mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy, neboť soudy bez řádného odůvodnění neprovedly obhajobou navrhané důkazy a tento svůj postup navíc ani řádně neodůvodnily. Obviněný namítal i porušení zásad presumpce neviny a in dubio pro reo. Podle něj byly vyhledávány důkazy pouze v jeho neprospěch, jeho výslech nebyl proveden v dostatečném rozsahu, soud neprovedl jím navrhané výslechy svědků, zejména nenechal vypracovat znalecký posudek k přezkoumání jeho zdravotního stavu, v čemž spatřoval tzv. opomenuté důkazy.

Nesouhlasil s uloženým trestem, měl jej za nepřiměřený, a neztotožnil se ani s výrokem o náhradě nemajetkové újmy, neboť poškozenému nevznikla žádná hmotná ani imateriální újma. Výši náhrady imateriální újmy označil za nepřiměřenou a vyjádřil svoji pochybnost o počtu osob, které si povšimly zveřejnění zápisu o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku. Vzhledem k tomu, že pouze na základě tvrzení poškozeného nelze usoudit, že vůbec byla nějaká škoda způsobena, měl soud postupovat podle § 229 tr. ř., neboť poškozený vznik škody nijak neprokázal.

V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k tr. ř. zrušil obě napadená rozhodnutí.

K dovolání obviněného se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství. Námitky, kterými obviněný vytýkal porušení procesních, zásad, tj. rovnosti zbraní, presumpce neviny a in dubio pro reo, jakož i výtku nepřiměřenost trestu, označil za nedopadající na označený důvod, stejně jako ani veškeré další námitky, kterými dovolatel zpochybnil popsání skutková zjištění nebo se domáhal znaleckého zkoumání svého duševního stavu. Ve vztahu k trestnému činu vydírání podle § 175 tr. zákoníku uvedl, že výhrady obviněného ohledně podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení nejsou oprávněné, protože, byť jde o úkon právem aprobovaný, učinění takového návrhu s úmyslem poškodit poškozeného a způsobit újmu není oprávněným jednáním v souladu se zákonem. Jde o postup, při kterém bylo použito sice prostředku dovoleného, nikoli však k účelu, k němuž má sloužit. Podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení slouží k tomu, aby se věřitel insolvenčního dlužníka domohl alespoň částečného uspokojení své skutečně existující splatné pohledávky. Není prostředkem dovoleným k tomu, aby si někdo pohrůžkou podání takového návrhu, popř. přímo jeho podáním, vynucoval uhrazení neexistujících, smyšlených pohledávek. Podání insolvenčního návrhu za okolností vymezených ve skutkové větě bylo nátlakem na poškozeného, aby hradil to, k čemu nebyl povinen, což současně pro osobu, která je advokátem, znamená bez ohledu na jeho výsledek přinejmenším vážnou újmu na dobré pověsti v podnikatelském prostředí, mezi jeho zákazníky a obchodními partnery, neboť signalizuje jeho naprostý podnikatelský neúspěch. Poukázal na podmínky insolvenčního řízení a jeho dopad i do majetkové sféry osoby, proti které insolvenční návrh směřuje, neboť ji poměrně výrazně omezuje v dispozicích s jejím majetkem [§ 101 odst. 1, § 102 a § 111 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon č. 182/2006 Sb.“]. Z těchto důvodů pohrůžka podáním návrhu na zahájení insolvenčního řízení nepochybně je pohrůžkou jiné těžké újmy ve smyslu § 175 odst. 1 tr. zákoníku. Ze skutkových zjištění vyplývá, že podání insolvenčního návrhu poškozeného poškodilo z hlediska jeho dobré pověsti mezi klienty a důvěryhodnosti v bankovním sektoru. Odmítnutí tohoto návrhu soudem (dne 3. 5. 2012) bylo výsledkem důsledného postupu insolvenčního soudu při přezkumu návrhu, nikoli aktivitou obviněného, jenž podal proti usnesení o odmítnutí návrhu odvolání. Ke slovní pohrůžce („nakopání zadku“) státní zástupce uvedl, že ji mohl poškozený

považovat za reálnou pohrůžku násilím, protože k naplnění skutkové podstaty trestného činu vydírání postačuje, že pohrůžka násilím byla učiněna a že ji poškozený vnímal, není nutné, aby pohrůžka byla vážně míněna a aby vyvolala v poškozeném důvodnou obavu. Ze samotného charakteru jednání obviněného vyplývá, že šlo o jednání úmyslné, a to i přesto, že dovolatel nemá ukončené vysokoškolské právnické vzdělání. Prezentuje se jako předseda „S. p. č. p.“, tudíž určité právní znalosti nepochybně měl, z čehož lze dovozovat jeho vědomost o neexistenci vymáhaných pohledávek, jakož i o důsledcích podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení.

Státní zástupce k přečinu pomluvy podle § 184 tr. zákoníku ve vztahu k podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení uvedl, že takový návrh je právním prostředkem k vymožení reálně existujících majetkových práv, nikoli k tomu, aby jeho prostřednictvím byly o jiném šířeny nepravdivé difamující údaje. S tím, co platí pro zveřejňování zahájení insolvenčního řízení, podání takového nepravdivého návrhu, jehož jediným účelem a smyslem je poškodit práva jiného občana a zostudit ho před veřejností, je nutné posoudit jako sdělení nepravdivého údaje ve smyslu ustanovení § 184 odst. 1 tr. zákoníku. Poškozený jako advokát sice nebyl v právním slova smyslu zaměstnancem, avšak poškození jiného v podnikání lze nepochybně klást na roveň jeho poškození v zaměstnání ve smyslu citovaného ustanovení. Otázku existence znaku kvalifikované skutkové podstaty podle § 184 odst. 2 tr. zákoníku spočívajícího ve spáchání činu veřejně přístupnou počítačovou sítí obviněný žádné námitky nevzněl.

Protože posuzovaný skutek v podobě vymezené v napadených soudních rozhodnutích vykazoval jak znaky přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, tak i přečinu pomluvy podle § 184 odst. 1, 2 tr. zákoníku, státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud jeho dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné.

Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání obviněného je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Dále proto posuzoval otázku, zda jím uplatněné dovolací důvody korespondují s jejich vymezením v § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř., neboť dovolání je možné podat pouze z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., jejichž relevantní uplatnění je zároveň podmínkou a zákonným rámcem pro provedení přezkumu napadených rozhodnutí dovolacím soudem.

Pokud obviněný v dovolání označil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., o něj je možno dovolání opřít, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 v písmenech a) až k) tr. ř. Se zřetelem na to, že odvolací soud po věcné stránce odvolání obviněného podle § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumal, jakož i s ohledem na obsah podaného dovolání, je zřejmé, že obviněný použil uvedený dovolací důvod v jeho druhé alternativě, neboť současně dovolání opřel také o důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, spočívá-li rozhodnutí na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu lze vytýkat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným, a tento důvod dovolání proto slouží zásadně k nápravě právních vad, které vyplývají buď z nesprávného právního posouzení skutku, anebo z jiného nesprávného hmotně právního posouzení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. [5 Tdo 708/2006](#)). Vady spočívající na nesprávném procesním postupu, především při provádění a hodnocení důkazů, tj. v nedodržení podmínek a zásad stanovených ustanovením § 2 odst. 5, 6 tr. ř. nelze prostřednictvím uvedeného, ale ani žádného jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1, 2 tr. ř. uplatnit, protože přezkum skutkového stavu není zákonem v rámci dovolacího řízení v žádném z dovolacích důvodů výslovně vymezen. Výjimku z tohoto pravidla představuje pouze zjištění extrémního nesouladu mezi

skutkovými zjištěními a právním posouzením věci, což může nastat tehdy, jsou-li zjištěny a prokázány vady a nedostatky svědčící o zásadním zjevném nerespektování zásad a pravidel, podle nichž mají být uvedené postupy realizovány. Jen v takovém případě by mohlo dojít k průlomu uvedených kritérií vymezujících dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (srov. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2005, sp. zn. [III. ÚS 578/04](#), a ze dne 20. 9. 2006, sp. zn. [I. ÚS 553/05](#)). O takový případ jde jen za situace, že je zjištěna zjevná absence srozumitelného odůvodnění rozsudku, kardinální logické rozpory ve skutkových zjištěních a z nich vyvozených právních závěrech, opomenutí a nehodnocení stěžejních důkazů atp. (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 8. 2010, sp. zn. [III. ÚS 1800/10](#)).

Poté, co se dovolací soud vypořádal s námitkami obviněného, jejich prostřednictvím poukazoval na tzv. opomenuté důkazy, vadné hodnocení důkazů a v důsledku toho i nesprávné zjištění skutkového stavu, reagoval na jeho výhradu vůči neadekvátnosti trestu, přičemž tyto výtky ve svém celku neshledal z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. relevantními a též podloženými, soustředil svoji pozornost k dalším výhradám, které již mohl přezkoumávat z hlediska jejich věcné správnosti. Jedná se zejména o námitky směřující proti správnosti použitých právních kvalifikací trestných činů, kterými byl uznán vinným. Podle obviněného totiž nešlo o sdělení, kterým by byl sdělován nepravdivý údaj, podáním návrhu na insolvenční řízení použil prostředek právem dovolený, návrhem na insolvenční řízení nebyl poškozený vystaven negativním vlivům, nedostatky shledával v subjektivní stránce a také tvrdil, že nebyla zachována příčinná souvislost mezi jednáním a následkem.

Obviněný byl skutkem výše popsaným uznán vinným přečinem vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku spáchaným v jednočinném souběhu s přečinem pomluvy podle § 184 odst. 1, 2 tr. zákoníku (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 25/1964 Sb. rozh. tr.), neboť jedním skutkem naplnil více různých trestných činů, které nejsou ve vzájemném poměru subsidiarity ani speciality, protože každý z nich chrání zcela jiné zájmy. U přečinu pomluvy podle § 184 tr. zákoníku jde o ochranu cti a dobré pověsti člověka, kdežto u vydírání podle § 175 tr. zákoníku je objektem svobodné rozhodování člověka, což jsou zcela odlišné objekty chráněné trestním zákonem těmito skutkovými podstatami, a proto takový jednočinný souběh není vyloučen.

K trestnému činu vydírání, jehož se podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku dopustí, kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, obviněný v zásadě vytýkal, že jemu za vinu kladené jednání nebylo vedeno snahou poškozenému vyhrožovat, ale co nejrychleji zajistit realizaci nároků klientů obviněného, což činil jednak písemnou pohrůžkou a jednak podáním návrhu na insolvenční řízení, které považoval za zcela oprávněné nástroje k tomu, aby poškozený jeho klientům plnil. Přitom pohrůžku, že poškozeného „nakope do zadku“, učinil ve stavu zmenšené přičetnosti, šlo o projev hněvu, který nemohl mít reálný dopad na poškozeného.

Obviněný v zásadě vytýkal, že v jeho jednání nelze spatřovat pojem pohrůžky jiné těžké újmy a rovněž zpochybňoval svou přičetnost. K tomu je třeba uvést, že obviněný podle skutkových zjištění vznesl pohrůžku, která měla tři formy, a to podání nedůvodného návrhu na insolvenční řízení, formu písemnou v podobě tzv. výzvy „Oznámení o zahájení kroků k zajištění práv poškozených“, doručenou poškozenému poštou, a podobu e-mailové korespondence, v níž uvedl, že poškozeného „nakope do zadku“. Byť tato poslední, málo intenzivního charakteru, nebyla podřaditelná sama o sobě pod znak pohrůžky násilí ve smyslu § 175 odst. 1 tr. zákoníku, vzhledem k tomu, že byla obviněnému zaslána v mailové poště jako jedna z forem nátlaku, který obviněný na poškozeného činil, je součástí celého nátlakového konání, jehož cílem a smyslem bylo na poškozeném vynutit finanční plnění, jak je ve skutku podrobně pod body 1. až 6. popsáno, a to i za cenu, že vážnou měrou poškodí jeho čest, solidnost a vážnost. Právě tyto souvislosti, jakož i motiv, o němž sám obviněný ve svých výpovědích hovořil, svědčí o cíleném a chtěném jednání obviněného. Volba všech způsobů, jakož i gradace, s níž byly tyto různé nátlakové formy využity, jeví známky toho, že obviněný věděl, co činí a za jakým

účelem. Pochybnosti o cílenosti jednání obviněného nevyvolává ani dopad, jaký mělo zejména zahájení insolvenčního řízení na poškozeného. Zejména jeho negativními důsledky chtěl obviněný na poškozeném vynutit, aby plnil to, k čemu objektivně zavázán nebyl. Obviněný rovněž znal i účinky svého jednání ve vztahu k možným trestněprávním důsledkům. Byť o jeho právnickém vzdělání vznikly v průběhu trestního řízení pochybnosti a v zásadě se ani nepodařilo prokázat, že takového akademického vzdělání nabyl, jeho dosavadní činnost v právní oblasti dostatečně svědčí o jeho znalosti právního prostředí i zákonné úpravy související s jeho trestnou činností. Ze všech těchto důvodů není případná námitka o zmenšené přičetnosti v této souvislosti jakkoli podložená. Volbu uvedeného slovního spojení lze spíše označit za jistou vulgaritu nepatřící do právního ani obchodního prostředí.

Pohrůžka jinou těžkou újmou může spočívat v hrozbě způsobení závažné majetkové újmy, vážné újmy na právech, na cti či dobré pověsti, může směřovat k rozvratu manželství nebo rodinného života apod.; musí se však jako těžká újma objektivně jevit a napadený ji jako těžkou újmu musí také objektivně pociťovat (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 10/1979-II. Sb. rozh. tr.). Za této podmínky to může být i hrozba újmou na majetku, která není násilím na věci, ale např. zhoršením výdělečných možností poškozeného. Při posuzování, zda jde o jinou těžkou újmu, je nutno přihlížet k osobním poměrům napadeného, k jeho vyspělosti, zkušenostem, psychickému stavu apod. Jinou těžkou újmou může být např. i zahájení trestního stíhání v důsledku oznámení trestného činu, jímž pachatel poškozenému hrozí, a nutí ho tak něco konat, opominout nebo trpět (srov. rozhodnutí č. 27/1982 a č. 23/2010 Sb. rozh. tr.).

Musí jít o jednání neoprávněné. Za oprávněné však nelze označit jednání, jestliže by bylo použito sice prostředkem dovoleného, nikoli však dovoleného ve vztahu k účelu sledovanému pachatelem. Není proto trestné použití dovoleného prostředku k tomu účelu, ke kterému je určen (např. hrozba věřitele, že přistoupí k výkonu rozhodnutí, jestliže mu dlužník nezaplatí). Naproti tomu pohrůžka jinak dovoleným, anebo dokonce společensky prospěšným prostředkem nebo postupem může být pohrůžkou jiné těžké újmy, jestliže nejde o prostředek či postup dovolený k danému účelu. I v případě, kdyby byl pachatel přesvědčen o správnosti a důvodnosti svého jednání, nemůže být toto jednání prostředkem k tomu, aby na poškozeném vynucoval, aby něco konal, opomenul nebo trpěl (srov. rozhodnutí č. 10/1979-II., přiměřeně též č. 31/2004 a č. 27/1982 Sb. rozh. tr.).

Z hlediska těchto kritérií je třeba v posuzované věci uvést, že obviněný uvedený čin spáchal tím, že poškozenému zaslal písemnou výzvu „Oznámení o zahájení kroků k zajištění práv poškozených“, již ho nutil, aby vzal zpět úkony směřující proti klientce obviněného V. E. (roz. B.), společnosti E. a dalším, aby provedl úkony rozvedené v bodech 1. až 6. této výzvy, a poškozeného vyzýval k zaplacení celkové sumy ve výši 6 737 120 Kč s tím, že v případě nesplnění těchto požadavků „zaujme opatření k zajištění práv společnosti E.“. V návaznosti na to obviněný výhrůžku splnil, neboť Krajskému soudu v Brně podal „Návrh na prohlášení konkurzu na majetek odpůrce“, kde jako dlužníka označil JUDr. T. K., jenž byl zapsán pod sp. zn. KSBR 38INS 10267/2012-A-2. Dále obviněný odeslal dne 23. 7. 2012 e-mailovou poštou z ...@centrum.cz na e-mailovou adresu poškozeného ...@gmail.cz zprávu, ve které slovně napadá JUDr. T. K. a doslova uvádí „asi vám pohrůžka insolvenčí a trestní oznámení nestačilo“ a dále vyhrožoval, že poškozeného fyzicky napadne způsobem ve spisu uvedeným a shora popsáním.

Pro posouzení opodstatněnosti použitých výhrůžek, zejména však k podání návrhu na insolvenční řízení je třeba uvést, že uvedené požadavky obviněného směřované vůči poškozenému neměly žádný reálný podklad ve skutečně učiněných právních úkonech, neboť poškozený, resp. jeho klientka M. Š. nebyla nikdy dlužnicí osob, jež obviněný zastupoval. Naopak faktickou příčinou vzájemných neshod mezi obviněným a poškozeným byla půjčka ve výši 1 200 000 Kč, kterou poskytla dne 14. 7. 2010 M. Š., zastoupená poškozeným, klientce obviněného V. E. Smlouva byla sjednána se splatností ke dni 15. 3. 2011 a jako zástava byl určen byt V. E. S ohledem na to, že tato půjčka nebyla řádně a včas splacena, došlo k realizaci zástavního práva a zástava propadla ve prospěch věřitelky M. Š.

Soudy obou stupňů v souvislosti s těmito poznatky v odůvodnění svých rozhodnutí zdůraznily, že provedeným dokazováním nebyla zjištěna žádná podložená pohledávka obviněného vůči poškozenému (č. l. 57 až 58). Obviněný tedy, aniž by měl vůči poškozenému pohledávku, podal na něj návrh na prohlášení konkurzu (č. l. 41 až 46) ve snaze donutit jej k zaplacení smyšlených, nedoložených a neprokázaných pohledávek. Soud prvního stupně uvedl, že obviněný si byl velmi dobře vědom všech možných důsledků svého jednání, neboť věděl, že insolvenční rejstřík je veřejný a že každý občan si bude moci zjistit, že poškozený dluží finanční prostředky, což bylo jedním z cílů obviněného ve spojení se snahou domoci se finančních prostředků. O této zjevné snaze obviněného podle soudů svědčí i kroky, jež obviněný činil v průběhu let 2011 a 2012, kdy na poškozeného podával trestní oznámení, stížnosti k advokátní komoře, aniž by kdykoli bylo zjištěno jakékoli nezákonné či neetické jednání poškozeného. Obviněný po poškozeném požadoval plnění, k němuž nebyl oprávněn, ohledně něhož si musel být s ohledem na existující pravomocná rozhodnutí ve věci jeho závazků vůči klientce poškozeného a poškozenému samotnému vědom neoprávněnosti svých požadavků, použil pohružku, že na něj podá návrh na prohlášení konkurzu, ačkoli si byl vědom neopodstatněnosti a nepodloženosti svého požadavku, a tudíž z důvodů výše zmíněných i nepravdivosti v návrhu na konkurz uváděných tvrzení.

Na základě těchto právních vztahů je zřejmé, že pokud obviněný na poškozeném v „Oznámení o zahájení kroků k zajištění práv poškozených“ požadoval úhradu finančních částek rozvedených pod body 1. až 6., jednalo se o neoprávněné nároky, které údajným poškozeným, jež v těchto bodech takto označuje, a to společnosti B. C. (která převzala exekučně vymáhaný dluh V. E., jež v exekuci vyplatila), V. E., obviněnému, společnosti E. a H. Č. ve skutečnosti nevznikly. Neměly reálný podklad v porušení smluvních závazků ze strany poškozeného či jeho klientů, a proto neexistoval právní důvod pro to, aby se jich domáhal hrozbami popsány ve skutkových zjištěních, zejména však podáním návrhu na zahájení insolvenčního řízení, jímž uvedenou výhrůzku realizoval.

Pokud obviněný za uvedených okolností podal návrh na insolvenční řízení, neučinil tak v souladu a z důvodů, které zákon předpokládá, ale ke svému nezákonnému obohacení zneužil tento právní instrument, jenž slouží zásadně k rychlému a účinnému výkonu práv věřitelů. Předmětem insolvenčního řízení, jež je soudním řízením, je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení, které se zahajuje podáním insolvenčního návrhu u insolvenčního soudu [srov. § 2 odst. 1 písm. a), c) zákona č. 182/2006]. Z tohoto ustanovení plyne, že oprávněnost podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení je dána jen v případě úpadku dlužníka. Podmínky, kdy je dlužník v úpadku, jsou zákonem přesně vymezeny v ustanovení § 3 zákona č. 182/2006 Sb.

Návrh na zahájení insolvenčního řízení lze podat jen tehdy, když jsou splněny zákonem stanovené podmínky, jejichž předpokladem je zásadně úpadek dlužníka. Jen v takovém případě jde o zákonem dovolený prostředek. Nedovoleným prostředkem se stává tehdy, pokud takovým návrhem chce navrhovatel pouze donutit údajného dlužníka k plnění, které nemá žádný zákonný ani smluvní podklad, tzn. že neexistují dluhy a údajný dlužník není v úpadku. Za takové situace, je-li návrh zneužit jen k vlastním nekalým zájmům, stává se protiprávním nástrojem a nedovoleným prostředkem. Jím je takový návrh tehdy, je-li ho jako právního nástroje zneužito k jiným účelům, než k nimž je zákonem určen, zejména k vlastním zájmům (které mohou mít různou příčinu) osoby podávající takový návrh, jsou-li motivem především snaha uškodit osobě, na jejíž majetek je insolvenční návrh podáván, bez toho, že by navrhovatel měl skutečné poznatky o tom, že předmětná osoba (fyzická nebo právnická) je v úpadku. Jde především o případy, kdy je takový návrh dokládán skutečnostmi osvědčujícími úpadek dlužníka (což je podle § 103 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb. jednou z podstatných náležitostí návrhu) na základě vědomě nepravdivých, lživých nebo smyšlených informací.

Závěru o tom, že v podání návrhu na insolvenční řízení jde o úkon vědomě podložený lživými okolnostmi, které nemají podklad v reálných poměrech údajného dlužníka, jenž je neoprávněným

prostředkem k vymáhání práva, nebrání ani to, že insolvenční soud je oprávněn podle § 128a zákona č. 182/2006 Sb. odmítnout insolvenční návrh pro zjevnou bezdůvodnost. V uvedeném ustanovení insolvenční zákon předpokládá, že může být podán návrh, který je zjevně bezdůvodný, a to ve smyslu písm. c) § 128a zákona č. 182/2006 Sb. z důvodu, že „jeho podáním insolvenční navrhovatel zjevně sleduje zneužití svých práv na úkor dlužníka“. Také v takovém případě bude na orgánech trestního řízení, aby posoudily, zda jde o úkony obvyklé v rovině insolvenčního práva, anebo zda se jedná o zneužití tohoto institutu k jiným a podstatně závažnějším následkům a důsledkům, jež navrhovatel sledoval z různých příčin, zejména však se snahou poškodit jeho jméno, pověst nebo jinak vytvořit zdání jeho nesolventnosti a obchodní nezodpovědnosti. Rozhodné pro závěr, zda již jde o kriminální čin, v takovém případě zejména bude posouzení motivace a záměrů navrhovatele včetně volby konkrétních použitých prostředků. Tuto bezdůvodnost, s níž § 128a zákona č. 182/2006 Sb. počítá, totiž nelze zaměňovat s vědomými a smyšlenými nebo lhavými skutečnostmi bez faktické existence skutečných dluhů, které se již dostávají mimo hranice běžných právních vztahů, ale jde o kriminální čin, který nemá oporu v právním řádu.

Proto v projednávané věci na závěru, že v případě obviněným podaného návrhu na insolvenční řízení jde o protiprávní čin, nic nemění ani usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 5. 2012 sp. zn. KSBR 38 INS 10267/2012-A-2, jímž byl odmítnut návrh obviněného na zahájení insolvenčního řízení proti poškozenému, a usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 7. 2012, sp. zn. 3 VSOL 502/2012-A-4, jímž bylo odmítavé rozhodnutí Krajského soudu v Brně, sp. zn. KSBR 38 INS 10267/2012-A-2, potvrzeno. Podle důvodů tohoto rozhodnutí soud podaný návrh na zahájení insolvenčního řízení „přezkoumal a zjistil, že je nesrozumitelný a nevyplývá z něj oprávnění navrhovatele podat návrh“, když z tvrzení navrhovatele (obviněného) není zřejmé, jak jím tvrzená pohledávka za dlužníkem (poškozeným) vznikla, jak dospěl k její výši a z ničeho nevyplývá ani její splatnost. Odvolací insolvenční soud, který se s vyslovenými závěry ztotožnil, k tomu ve svém usnesení doplnil, že vedle soudem prvního stupně vytknutých nedostatků „v insolvenčním návrhu pak také absentují tvrzení o platební neschopnosti dlužníka, ... z nichž by bylo možno dovodit, že dlužník není objektivně schopen plnit své splatné závazky“. Oba soudy v podaném návrhu shledaly závažné nedostatky, které mají stejnou podstatu, jakou zjistily i orgány činné v trestním řízení.

Obviněný podáním insolvenčního návrhu v řešené trestní věci předstíral úpadek poškozeného, podal jej vědomě a záměrně ve snaze uškodit poškozenému a jeho podáním jen vytvářel zdání, že poškozený je dlužníkem a že je v úpadku. V takovém případě tento právní prostředek jen zneužil k tomu, aby si vynutil plnění, jež poškozený zcela důvodně a opodstatněně odmítal, a proto šlo o nedovolený prostředek. Za povolený nelze považovat zákonný prostředek, který svou povahou slouží k nápravě narušených společenských vztahů (jako je tomu u trestního oznámení, nebo u vazby podle rozhodnutí č. 27/1982 a č. 31/2004 Sb. rozh. tr.), jestliže ho je použito k jiným než zákonem stanoveným účelům, především když ho pachatel zneužije k vlastním protiprávním zájmům, mimo jiné i k donucení jiného, aby konal něco, co je proti jeho vůli.

Za takový nedovolený prostředek je třeba považovat i podání vědomě nepravdivého návrhu na zahájení insolvenčního řízení, pokud je v rozporu se zásadami insolvenčního řízení vymezenými v § 5 písm. a) až d) zákona č. 182/2006 Sb., a slouží nikoliv k řešení úpadku dlužníka, ale na základě nepravdivých skutečností k donucení jiné osoby, která není v úpadku, aby něco konala, opominula nebo trpěla. V takovém případě jsou při splnění „pohružky jiné těžké újmy“ naplněny znaky trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

Protože obviněný poškozeného uvedenými, v rozporu se zákonem použitými prostředky, zejména podáním návrhu na insolvenční řízení, nutil, aby mu uhradil neoprávněně požadovanou částku 6 737 120 Kč, soud v tomto jednání obviněného shledal naplněnými znaky trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku jak po stránce objektivní, tak i subjektivní, neboť bylo již výše uvedeno, že obviněný jednal chtěně a cíleně ve snaze domoci se neoprávněného obohacení [§ 15 odst. 1 písm. a)

tr. zákoníku].

Z takto uvedených důvodů byly námitky obviněného proti právní kvalifikaci trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku shledány zcela nedůvodnými.

Proti přečinu pomluvy podle § 184 odst. 1, 2 tr. zákoníku obviněný brojil tím, že nebyly naplněny znaky tohoto přečinu, protože si nebyl vědom, že poškozeného obviňuje nepravdivě, kdy s obecným odkazem na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva tvrdil, že pomluva je výjimečným trestným činem a že by měl být beztrestným, dále že nebyl zachován kauzální nexus mezi jednáním a vzniklým následkem a že jde o soukromoprávní vztah a mělo být použito zásady ultima ratio.

Nejvyšší soud k těmto výhradám obviněného připomíná, že přečin pomluvy podle § 184 odst. 1, 2 tr. zákoníku spáchá ten, kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, a takový čin spáchá veřejnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Jde o ohrožovací trestný čin, jímž je chráněna osobní čest a dobrá pověst člověka a lidská důstojnost, jež požívají ochrany ve smyslu článku 10 Listiny základních práv a svobod. Sdělení nepravdivého údaje spočívá v tom, že uvedená informace o jiném je v rozporu se skutečností, přičemž postačí její sdělení byť jen jedné osobě rozdílné od pomlouvaného za předpokladu, že taková zpráva je způsobilá značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů. Nepravdivý údaj přitom musí být způsobilý značnou měrou ohrozit vážnost pomlouvaného, zejména s přihlédnutím k postavení osoby, jejím charakterovým vlastnostem a rovněž i s ohledem na povahu sdělovaného údaje.

V posuzovaném případě si obviněný za způsob, jak sdělit o poškozeném nepravdivý údaj, zvolil podání návrhu na insolvenční řízení, kde poškozeného označil plně v souladu s požadavky § 420 zákona č. 182/2006 Sb., které stanoví, jaké údaje o dlužníkovi se do rejstříku zapisují (jméno, příjmení, bydliště, rodné číslo, datum narození, sídlo, identifikační číslo, atd.).

K otázce, že byl uvedený údaj, tzn. navození situace, že je poškozený v úpadku (neboť to je důvodem pro podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení podle § 103 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb.), nepravdivý, Nejvyšší soud podal výklad shora, kde rozvedl, že nepravdivost návrhu na insolvenční řízení spočívala v tom, že obviněný návrh podložil zcela nepravdivými a smyšlenými skutečnostmi, jimiž vytvořil zdání, že poškozený je osobou, která je v úpadku, ač o takový stav vůbec nešlo. Poškozený je advokátem, a proto je třeba zvažovat důsledky předpokládané v § 184 odst. 1 tr. zákoníku z hledisek jím vykonávané advokátní praxe, čímž jde o ohrožení jeho postavení nejen jako soukromé osoby, ale též jako osoby vykonávající advokacii, jež kromě jiného je podle § 16 odst. 2 a § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, při výkonu advokacie povinna jednat čestně a svědomitě, a postupovat tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže. Postavení advokáta je již z povahy této profese založeno právě na jeho cti a osobních kvalitách, což zejména ovlivňuje jeho vztah ke klientům, v určité vyšší míře, než je tomu u jiných obchodních vztahů. Z tohoto pohledu např. i nesprávné soudní rozhodnutí o úpadku a jeho řešení je způsobilé k zásahu do práv garantovaných čl. 10 odst. 1 Listiny (srov. přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. [II. ÚS 383/14](#)), a tedy požívající ochrany i podle § 184 odst. 1 tr. zákoníku, jde-li o údaje vědomě nepravdivé.

Na to, jak dalece je uvedení nepravdivých, lživých, či z jiných důvodů neexistujících skutečností v insolvenčním návrhu významné pro posouzení ohrožení a vážnosti u spoluobčanů ve smyslu § 184 odst. 1 tr. zákoníku, je-li takovým návrhem napadána dobrá pověst podnikající či jinou obdobnou činnost provozující osoby z hlediska její solidnosti, a zda má negativní dopad pro její další činnost, je třeba usuzovat ze zákonného mechanismu, jenž následuje po podání insolvenčního návrhu. Podle §

101 odst. 1, 2 zákona č. 182/2006 Sb. zahájení insolvenčního řízení oznámí insolvenční soud vyhláškou, kterou zveřejní nejpozději do dvou hodin poté, kdy mu došel insolvenční návrh. Jestliže insolvenční návrh dojde insolvenčnímu soudu v době, kdy do skončení úředních hodin insolvenčního soudu zbývají méně než dvě hodiny, nebo ve dnech pracovního klidu, zveřejní insolvenční soud tuto vyhlášku nejpozději do dvou hodin po zahájení úředních hodin nejbližšího pracovního dne insolvenčního soudu. Vyhláška obsahuje mimo jiného i označení dlužníka a doručuje se, bez možnosti proti ní podat odvolání, účastníkům insolvenčního řízení. Uvedené údaje se též zveřejňují v insolvenčním rejstříku, jímž je podle § 2 odst. 1 písm. i) zákona č. 182/2006 Sb. informační systém (který obsahuje údaje podle insolvenčního zákona), jenž je elektronickým informačním systémem, mezi jehož funkce patří mimo jiné informovat účastníky insolvenčního řízení, dotčené subjekty i veřejnost. Zajišťuje širokou veřejnou kontrolu insolvenčních procesů, vysokou míru informovanosti o průběhu jednotlivých řízení, a přispívá k vysokému a účinnému výkonu práv věřitelů v průběhu insolvenčního řízení (srov. www.beck-online.cz/bo/document).

S tím souvisí i postup insolvenčního soudu, který podle § 102 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o zahájení insolvenčního řízení, vyrozumí příslušné orgány, např. finanční úřad, celní úřad, Úřad práce České republiky, příslušnou okresní správu sociálního zabezpečení, obecný soud dlužníka a další. Kromě subjektů uvedených v § 102 zákona č. 182/2006 Sb. je insolvenční soud dále povinen vyrozumět podle § 430 cit. zák. o zahájení insolvenčního řízení známé věřitele dlužníka z jiných členských států Evropské unie. Mimo uvedené po podání návrhu na insolvenční řízení následují i další účinky spojené se zahájením tohoto řízení (srov. § 109 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., ale i další).

Kromě těchto obecných negativních účinků pro každého dlužníka však ze zákona po podání návrhu na insolvenční řízení dochází i k dalším, závažným dopadům, které se projeví individuálně, u každého odlišně podle jeho konkrétních poměrů. Ty se mohou projevit (nejen) v ohrožení vážnosti u spoluobčanů, neboť obecně se vnímá nepříznivě, pokud je osoba v úpadku, což se může projevit neúctou či opovržením ve společnosti (viz shora § 3 zák. č. 182/2006 Sb.), což má obecně za důsledek ztrátu důvěry ve schopnost plnit závazky, od níž se odvíjí nestabilita vzájemných nejen finančních a ekonomických, ale i dalších vztahů.

V těchto souvislostech je rozhodné i to, že účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, které mají dopad do poměrů dlužníka i třetích osob, nastávají prakticky okamžitě. Je-li insolvenční návrh podán u věcně příslušného soudu a je-li opatřen podpisem osoby, která jej podala, nebo jejím zaručeným elektronickým podpisem, nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení bez zřetele na to, že posléze vyjde najevo, že z hlediska obsahových nedostatků jde o návrh neprojednatelný.

Podle uvedeného není pochyb o tom, že důsledky spojené se zahájením insolvenčního řízení jsou závažné a dochází u nich k ohrožení pověsti údajného dlužníka, který musí čelit následkům spojeným s uvedenými oznámeními. Proto podáním návrhu na insolvenční řízení, který je založen na smyšlených a neexistujících skutečnostech, navrhovatelem jen účelově uvedeným se záměrem vyvolat důsledky spojené s podáním takového návrhu, a zanesením těchto informací do insolvenčního rejstříku, jenž je informačním systémem dostupným na veřejné datové síti, dochází k uvedeným vážným důsledkům (např. ohrožení jeho konkurenceschopnosti v důsledku ztráty důvěry a dobrého jména u klientů a obchodních partnerů, ztráta důvěry u advokáta, apod.). Z těchto důvodů je možné je považovat za jinou vážnou újmu ve smyslu § 184 odst. 1 tr. zákoníku. Přitom je třeba předeslat, že jde o trestný čin ohrožovací, a pro naplnění uvedeného znaku postačí, že taková vážná újma jen ohrozila, aniž by fakticky již nastala.

V konkrétně projednávaném případě byl poškozený JUDr. T. K. advokátem, u něhož bylo prokázáno, že se musel s důsledky tohoto na veřejné informační síti uveřejněného sdělení vypořádávat, zejména

u svých klientů, a rovněž ve vztahu k bance, která okamžitě reagovala, musel vysvětlovat nepravdivost tvrzení, že je v úpadku, předkládat vyjádření jak bance, tak i advokátní komoře. Došlo proto u něj k narušení zejména profesní, ale i občanské integrity pramenící z nedůvěry stávajících i možných budoucích klientů vyvolané údají zveřejněnými v insolvenčním rejstříku. Takto již fakticky vzniklé důsledky je třeba považovat za velmi intenzivní dosahující ohrožení zásadního charakteru, a to z hledisek dalších souvisejících okolností (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2003, sp. zn. [5 Tdo 83/2003](#)).

Ve vztahu k naplnění znaku „sdělení“ nepravdivého údaje ve smyslu § 184 odst. 1 tr. zákoníku platí, že sdělením se rozumí uvedení nepravdivé informace způsobem umožňujícím ohrožení vážnosti ve značné míře u spoluobčanů. K tomuto sdělení může dojít jakýmkoliv způsobem (písemně, ústně prostřednictvím veřejného sdělovacího prostředku, letáků apod.). S ohledem na výše rozvedené skutečnosti týkající se podání insolvenčního návrhu a důsledky, které jsou s jeho podáním spojené, je zřejmé, že i podání takového návrhu k insolvenčnímu soudu, je-li založeno na nepravdivých skutečnostech rozvedených výše, je svou povahou sdělením podle § 184 tr. zákoníku. Pachatel totiž v tomto případě vtěluje nepravdivé informace za tím účelem, aby byly formou insolvenčního rejstříku a dalšími navazujícími postupy insolvenčním zákonem stanovenými zveřejněny. K tomuto zveřejnění následně fakticky dochází prostřednictvím veřejné počítačové sítě, jejíž součástí je i insolvenční rejstřík. Z povahy tohoto média je zřejmé, že šíření informací je neomezené a dalekosáhlé (funkční propojení počítačů do sítí s cílem vytvořit informační systém pracující s tzv. dálkovým přístupem a zajistit rychlý přenos dat, jakým je především internet a jiné jemu podobné systémy). S ohledem na to lze jen zmínit (neboť taková výhrada obviněným nebyla v dovolání vznesena), že sdělením nepravdivých informací v insolvenčním návrhu dochází na základě zákonem stanoveného postupu soudu i k naplnění kvalifikačního znaku spáchání činu veřejně přístupnou počítačovou sítí (§ 182 odst. 2 tr. zákoníku).

Obviněný si byl od počátku vědom všech důsledků a pro profesní činnost a působení poškozeného až zničujících dopadů, které jeho jednání vyvolá. S tímto vědomím také od počátku jednal, když poškozeného vydíral právě podáním návrhu k insolvenčnímu soudu, neboť se domníval, že poškozený z obavy z těchto dopadů raději přistoupí na jeho podmínky a požadované finanční částky zaplatí. Když se tak nestalo, zrealizoval svůj záměr mimo jiné i ve snaze poškodit dobrou pověst a jméno poškozeného působícího v advokacii, a kromě toho, že ohrozil zdroj jeho příjmů a obživy v jeho samé podstatě, ztížil mu výkon jeho povolání, protože jeho pověst schopného a odpovědného advokáta byla tím, že o něm prohlásil, že je v úpadku, vážně ohrožena, a to ve smyslu jiné těžké újmy podle § 184 odst. 1 tr. zákoníku. Na vzniku těchto důsledků, které naplňují uvedený znak přečinu pomluvy, není rozhodné, že zahájená insolvence byla v insolvenčním rejstříku jen deset dnů (od 26. 4. 2012 až do 3. 5. 2012), jak vytýkal obviněný, protože ze zákonem stanoveného mechanismu insolvenčního řízení je zřejmé, že uvedené účinky nastávají v řádu jen několika mála hodin (nejpozději do dvou hodin je třeba podle § 101 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb. zahájení insolvenčního řízení oznámit).

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že soudy obou stupňů se s uvedenými skutečnostmi důsledně vypořádaly, a to nejen po stránce objektivní, ale posuzovaly uvedený čin obviněného i ze subjektivních hledisek přečinu podle § 184 odst. 1 tr. zákoníku jako úmyslného trestného činu.

Dále se dovolací soud vypořádal s námitkami o neexistenci příčinné souvislosti mezi jednáním obviněného a vzniklým následkem, jež označil za neopodstatněné. Opodstatněnost nepřiznal ani výhradě obviněného, že jeho jednání mělo být posuzováno podle norem soukromého, nikoli trestního práva, jíž se domáhal aplikace zásady subsidiarity trestní represe a principu ultima ratio a s poukazem na ně své beztrestnosti. V této souvislosti zdůraznil, že svou povahou je popsán konkrétní jednání velmi závažné a škodlivé, protože obviněný za účelem prosazení svých nečistých záměrů zneužil zákonného prostředku sloužícího k hájení zájmů dlužníků a v zásadě i soudního řízení k tomu, aby se domohl neoprávněného obohacení a vážně poškodil čest a dobré jméno druhého. Jde o

kriminální jednání, které již stojí mimo rámec obchodně nebo občanskoprávních vztahů, neboť jde o kvalifikovaný kriminální čin, na něž zásady vymezené v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku nedopadají.

Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší soud neshledal v napadeném rozhodnutí ani v řízení, které mu předcházelo, vady, které obviněný namítal, neboť použitá právní kvalifikace odpovídá všem stanoveným zákonným podmínkám, jež soudy respektovaly a s patřičnou pečlivostí v odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutích vysvětlily. Nejvyšší soud z těchto hledisek dovolání obviněného odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.